

Povodom 25. obljetnice smrti prof. dr. Jaroslava Šidaka, prvoga urednika *Historijskog zbornika*

Kada sam u studenome 2010. godine na poticaj supruge Magdalene, koja je u to vrijeme intenzivno radila na disertaciji o poslijeratnoj hrvatskoj historiografiji (1945-1960), obišao grob profesora Jaroslava Šidaka, bio sam nemalo iznenađen, zapravo zaprepasten činjenicom da je na grobnom mjestu groblja Miroševac samo spomenik s uklesanim imenima Šidakovih roditelja, postavljen još pedesetih, nakon njihove smrti. Na grobu je bila i lončanica krizantema, očito postavljena uoči blagdana Svih svetih.

Pomislio sam: moram napisati mail kolegicama i kolegama na Odsjeku za povijest i učiniti nešto da se mjesto vječnog počinka našeg istaknutog profesora, pokretača i dugogodišnjeg urednika *Historijskog zbornika*, dostojanstveno uredi. Ipak, nisam to učinio odmah. Počeo sam se raspitivati što moji stariji kolegice i kolege znaju o okolnostima Šidakove smrti i pogreba. Profesor je umro 25. ožujka 1986. u relativno visokoj životnoj dobi, u osamdeset i trećoj godini, od posljedica gripe ili teške upale pluća, a u razmaku od dva ili tri dana preminula je i njegova supruga Ruža (rođ. Rozalija Pinter), s kojom je bio otkako su se vjenčali na početku 1928. godine. Posmrtni su mu ostaci kremirani, na ceremoniji je – prema njegovoj želji – bilo tek nekoliko kolegica i kolega povjesničara, a potom je urna položena u grob njegovih roditelja. I, prema mnogim svjedočanstvima, dugo nitko nije znao ništa o mjestu ukopa. Prvi je, nakon mnogo vremena, grob pronašao Petar Korunić, svojedobno Šidakov asistent i suradnik. Krizanteme na profesorov grob donio je on, kao što je to činio i nekoliko prethodnih godina. O tome da je nadgrobni spomenik u lošem stanju i da na njemu nije uklesano ime Jaroslava Šidaka Korunić je razgovarao s nekolicinom kolega povjesničara i radio na tome da se nešto poduzme i promijeni. No, to nije bio lak posao.

Budući da se 2011. navršavalo 25 godina od smrti profesora Šidaka, pomislio sam da bi ta obljetnica mogla poslužiti kao povod za uređenje groba, ali i jedan mali znanstveni skup na kojem bi se podsjetilo na Šidaka i kritički promotrio njegov utjecaj u hrvatskoj historiografiji druge polovice dvadesetog stoljeća. Napose me na

to nukala činjenica da nismo obilježili stotu obljetnicu profesorova rođenja (1903-2003) niti pedesetu godišnjicu Društva za hrvatsku povjesnicu, odnosno Povijesnog društva Hrvatske i časopisa *Historijski zbornik* (1947-1997. odnosno 1948-1998). Predložio sam stoga Odsjeku za povijest da u suradnji s Društvom za hrvatsku povjesnicu, čiji se predsjednik Željko Holjevac odmah suglasio, učini dvije stvari: uredi grob i na spomenik da uklesati ime Jaroslava Šidaka te priredi znanstveni skup posvećen Šidaku i hrvatskoj historiografiji njegova vremena. Nakon prihvaćanja te inicijative prvo je valjalo dobiti dopuštenje da se na grobu obave radovi, odnosno da se ukleše profesorovo ime. U Gradskim grobljima dobio sam obavijest o postupku koji treba provesti i nakon višetjedne potrage, telefoniranja i pisanja dopisa, dobio sam ime osobe koja plaća grobnu naknadu iz usluge. Gospodin Damir Bračun, posinak Šidakova mlađeg brata Franje, odmah se suglasio i dao dopuštenje za radove na grobu. Usto mi je predao i nekoliko dokumenata koje sam potom prosljedio u Hrvatski državni arhiv, za fond Šidakove ostavštine. Mogli smo započeti dogovore o uređenju groba. Kontaktirao sam nekoliko klesarskih radionica te smo izabrali ponudu klesarske radionice Barbarić. Otpočetak je bio dogovor da će polovicu troška uređenja groba snositi Društvo za hrvatsku povjesnicu, a polovicu Filozofski fakultet. Računao sam da ćemo uspjeti dobiti fakultetska sredstva, ali u tome ipak nismo uspjeli – nije pomogao ni argument da je Šidak bio i dekan i prodekan fakulteta, pa smo na kraju za uređenje spomenika osigurali vlastita sredstva Odsjeka za povijest. Radovi su završeni tijekom proljeća.

U međuvremenu je konstituiran Pripremni odbor znanstvenog skupa »Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena«. Određeno je da se skup održi potkraj studenoga 2011. godine. U veljači smo poslali pozive za sudjelovanje na skupu nizu istaknutih povjesničara, učenika i suradnika profesora Šidaka, kao i historiografskim institucijama. Obavijest o skupu i poziv za sudjelovanje objavljeni su i na web portalu www.historiografija.hr. Odaziv je bio odličan – prijavilo se više od dvadeset povjesničarki i povjesničara.

Skup je održan na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 25. i 26. studenoga 2011. godine. Svi prijavljeni sudionici su održali izlaganja. Zatvarajući skup, izrazio sam nadu se da ćemo uspjeti prikupiti i pisane tekstove te tijekom 2012. objaviti zbornik radova.

PRILOZI

Dopis Gradskim grobljima s upitom za dopuštenje uređenja groba

Zagreb, 23.11.2010.

Zagrebačka groblja

Tehnički sektor

Aleja Hermanna Bollea 27, 10000 Zagreb

Poštovani,

nedavno sam, povodom blagdana Svih svetih, obišao groblje Miroševac u želji da odam poštu Jaroslavu Šidaku, profesoru Filozofskog fakulteta u Zagrebu, pokretaču i prvome uredniku časopisa *Historijski zbornik*.

Zahvaljujući internetskom vodiču/tražilici znao sam da je profesor Šidak pokopan u grobu u polju 208, grobno mjesto 59, zajedno sa suprugom Ružom te svojim roditeljima i bratom. Veoma sam se iznenadio kada sam vidio da je na tom grobu oznaka grobnog počivališta samo za Franju i Boženu Šidak, roditelje Jaroslava i Miloša.

Zvao sam telefonom Gradska groblja i dobio obavijest o tomu da je u grobu ukopano pet osoba, upravo onako kako je i navedeno u internetskoj tražilici, kao i da se plaća grobna naknada iz usluge. Službenica s kojom sam razgovarao nije mi mogla otkriti ime i dati podatke o osobi koja plaća naknadu, dakle koja ima pravo raspolaganja grobnim mjestom. Kazala je da se za tu informaciju treba obratiti službenim dopisom.

Profesor Jaroslav Šidak bio je jedan od najznačajnijih hrvatskih povjesničara druge polovice 20. stoljeća. Od 1943. bio je docent, a potom i redoviti sveučilišni profesor Filozofskog fakulteta (u jednom mandatu i dekan), jedan od osnivača i vodećih osoba Povijesnog društva Hrvatske (danas Društvo za hrvatsku povjesnicu) i moj prethodnik na položaju glavnog urednika časopisa *Historijski zbornik*, koji kontinuirano izlazi od 1948. godine. Zbog svojih je zasluga za razvoj poratne hrvatske historiografije i znanosti bio nagrađen brojnim nagradama u zemlji i inozemstvu, a jedna ulica u Zagrebu nosi ime po njemu.

Vjerujem da ćete se složiti kako je neobično i neprilično da takva osoba nema obilježeno svoje grobno počivalište na groblju Miroševac, polje 208, grob 59.

Ne znam je li osoba koja plaća uslugu održavanja grobnog mjesta neki profesorov rođak ili osoba koja je po kakvoj drugoj liniji dobila pravo nasljedstva. Roditelji profesora Jaroslava Šidaka došli su u Hrvatsku na početku 20. stoljeća, on se rodio u Beču (1903), a nije imao djece. Za njegova brata Miloša nemam saznanja je li bio u braku i je li imao djece, kao ni to jesu li imali kakvu sestru koja se možda udala i promijenila prezime. To mi nisu znali reći ni stariji kolege koje sam pitao.

Molim da mi javite podatke o osobi koja plaća grobno mjesto kako bih je mogao kontaktirati i predložiti da se stavi nadgrobna ploča. U postavljanju ploče sudjelovat će zasigurno Filozofski fakultet te Društvo za hrvatsku povjesnicu.

Napominjem da se upravo u ožujku sljedeće godine navršava četvrt stoljeća od profesorove smrti, pa bi to bila dobra prigoda da se ploča postavi te priredi mala komemoracija i sjećanje na njega i njegovo djelo.

S poštovanjem,

prof. dr. Damir Agičić
tel. 0915360906 / dagicic@ffzg.hr
www.historiografija.hr

Obavijest o znanstvenom skupu i poziv za sudjelovanje

Znanstveni skup

Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena

Poštovana kolegice, poštovani kolega!

Društvo za hrvatsku povjesnicu i Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu priređuju 25-26.XI.2011. (pet/sub) znanstveni skup *Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena*. Skup će se održati u Zagrebu.

Jaroslav Šidak (1903-1986) nekoliko je desetljeća uvelike utjecao na razvoj hrvatske historiografije, kao sveučilišni profesor i znanstvenik, te aktivni strukovni djelatnik Povijesnog društva Hrvatske i urednik *Historijskoga zbornika*, prvoga i neko vrijeme jedinog znanstvenog časopisa hrvatske historiografije u drugoj polovici 20. stoljeća. Znanstvenu je djelatnost započeo kao gimnazijski profesor uoči Drugoga svjetskog rata – 1935. obranio je disertaciju »Problem *Bosanske crkve* u našoj historiografiji od Petranovića do Glušca (prilog rješenju tzv. bogomilskog pitanja)«. Od 1943. Šidak je, nakon kraćeg rada u Hrvatskom izdavačkom bibliografskom zavodu u Zagrebu, prešao na docentsko mjesto na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Tu je ostao do odlaska u mirovinu, a i nakon toga je aktivno sudjelovao u radu Instituta za hrvatsku povijest te u nastavi poslijediplomskog studija. Sa srednjovjekovne se tematike uskoro nakon dolaska na fakultet prebacio na probleme moderne hrvatske povijesti, od kraja 18. do početka 20. stoljeća, kao i na istraživanje stanja suvremene hrvatske historiografije. Bio je i suradnik, urednik i autor natuknica u enciklopedijama zagrebačkoga leksikografskog zavoda pod Krležinim vodstvom. Dosad je često isticana Šidakova zasluga u pokretanju i uređivanju *Historijskog zbornika* tijekom više od tri desetljeća. Mnogi se hrvatski povjesničari starije generacije sjećaju profesora Šidaka upravo po minucioznom čitanju, ispravljanju i korigiranju članaka i tekstova za taj časopis.

Hrvatski su povjesničari u svojoj strukovnoj udruzi nakon Šidakove smrti osmislili i dvaput organizirali republička znanstvena savjetovanja Dani Jaroslava Šidaka (Pula, ožujak 1988; Zadar-Split, svibanj 1990). Tijekom tih nekoliko godina nakon smrti često je – katkad i na glorifikatorski način – ukazivano na Šidakovo značenje za razvoj suvremene hrvatske historiografije. S druge strane, uskoro se Šidaka i njegovo djelo počelo zaboravljati i/ili prešućivati, a pojedini su autori na nj svalili breme odgovornosti za sve ono što su smatrali lošim u poratnoj historiografiji. Dani Jaroslava Šidaka prestali su se održavati. Bilo je to posebno vrijeme za hrvatsku historiografiju, kao uostalom i za Hrvatsku u cijelosti, koje samo po sebi zavređuje istraživačku pozornost i diskusiju povjesničara.

Namjera je ovoga skupa, koji se održava četvrt stoljeća nakon Šidakove smrti, dvojaka: s jedne strane želimo okupiti Šidakove neposredne učenike i one povjesničarke/povjesničare koji imaju osobna sjećanja na vrijeme dok je on aktivno djelovao na historiografskom polju te čuti njihova razmišljanja i uspomene; s druge pak strane intencija je skupa da se potaknu istraživanja povijesti hrvatske historiografije u doba socijalizma i neposredno nakon njega te iznesu dosadašnji rezultati.

Cijeneci Vaš rad na polju historiografije, pozivamo Vas da sudjelujete u radu skupa. Molimo da – ukoliko želite sudjelovati – do 15. travnja 2011. pošaljete prijavu naslova svoga izlaganja i kratak sažetak (do kartice teksta).

Prijave i sažetke treba slati na e-mail adresu: dagicic@ffzg.hr ili na adresu: prof. dr. Damir Agičić, Filozofski fakultet, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb
Zagreb, 17. veljače 2011.

Za Organizacijski odbor
prof. dr. Damir Agičić

Program rada znanstvenog skupa

Znanstveni skup

Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena

Zagreb, 25-26.XI.2011.

Petak, 25.XI.2011.

Vijećnica Filozofskog fakulteta

- 10.00-10.30 Svečanost otvorenja: prof. dr. Damir Boras, dekan Filozofskog fakulteta, prof. dr. Damir Agičić, pročelnik Odsjeka za povijest i urednik *Historijskog zbornika*, doc. dr. Željko Holjevac, predsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu
- 10.30-10.50 T. Raukar: Profesor Jaroslav Šidak – uspomene, pedeset godina kasnije
- 10.50-11.10 M. Bertoša: Jaroslav Šidak između uspomena i čitanja
- 11.10-11.30 N. Stančić: Profesor Jaroslav Šidak u metodološkim kretanjima druge polovice 20. st. i u kontroverzama interpretacije hrvatske povijesti 19. stoljeća
- 11.30-11.50 P. Korunić: Jaroslav Šidak i istraživanje hrvatske povijesti od 1835. do 1861. godine

Računalna učionica u Knjižnici Filozofskog fakulteta

- 12.00-12.20 F. Mirošević: Uspomene o Šidaku; Šidakov rad na udžbenicima
- 12.20-12.40 I. Goldstein: Generacija posljednjih Šidakovih učenika
- 12.40-13.30 Rasprava
- 13.30-15.00 Ručak za sudionike

Vijećnica Filozofskog fakulteta

- 15.00-15.20 T. Brandolica – F. Šimetin Šegvić: Povijesna radionica Šidakove škole
- 15.20-15.40 D. Agičić: Prilog poznavanju rane djelatnosti Jaroslava Šidaka
- 15.40-16.00 F. Šanjek: Jaroslav Šidak i heterodoksna Crkva bosansko-humskih krstjana
- 16.00-16.20 T. Macan: Kratak pogled u Šidakovu autorsku enciklopedijsku suradnju
- 16.20-16.40 M. Najbar-Agičić: Jaroslav Šidak, profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1945-1973.
- 16.40-17.00 S. Koren: Jaroslav Šidak i izrada udžbenika nacionalne povijesti 1945-1955.
- 17.00-17.30 Stanka za kavu

- 17.30-17.50 B. Janković: Marksizam u hrvatskoj historiografiji? Vaso Bogdanov i interpretacija revolucije 1848-1849. godine
- 17.50-18.10 D. Roksandić: Jaroslav Šidak o Vojnoj krajini u hrvatskoj povijesti: promjene fokusa
- 18.10-18.30 S. Matković: Jaroslav Šidak o pravaškim temama
- 18.30-18.50 D. Pavličević: »Tragedija hrvatske historiografije« – sukob Kulundžića i Šidaka 1970.
- 18.50-19.30 Rasprava

Subota, 26.XI.2011.

Groblje Miroševac

- 9.30-10.00 Polaganje cvijeća na grob J. Šidaka

Dvorana A-201, Filozofski fakultet

- 11.00-11.20 L. Zore: Šidakova ostavština u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu
- 11.20-11.40 V. Dugački: Šidakova percepcija češko-slovačkih odnosa u historiografiji
- 11.40-12.00 D. Vojak – F. Tomić: O proučavanju manjina u hrvatskoj historiografiji na primjeru *Historijskog zbornika* (1948.-1990.)
- 12.00-12.20 J. Mihaljević: Historijska teorija i metodologija u historiografskoj periodici 1948.-1990.
- 12.20-12.40 M. Slukan Altić: Školska kartografija u poslijeratnoj hrvatskoj historiografiji
- 12.40-13.00 S. Kljaić: Čija je Bosna? Historiografija o povijesnom identitetu SR Bosne i Hercegovine 60-ih i 70-ih godina 20. stoljeća
- 13.00-13.20 D. Zadro: Jaroslav Šidak i prihvaćanje »okvira Račkog« za rješavanje problema Crkve bosanske
- 13.20-14.00 Rasprava i zaključenje znanstvenog skupa
- 14.00 Ručak za sudionike

Grob obitelji Šidak prije uredenja

Grob obitelji Šidak nakon uredjenja

Znanstveni skup »Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena« otvorili su prof. dr. Damir Boras, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i prof. dr. Damir Agičić, pročelnik Odsjeka za povijest.

Prof. dr. Petar Korunić

Branimir Janković

Sudionici znanstvenoga skupa

Prof. dr. Nikša Stančić

Dr. sc. Franko Mirošević

Sudionici znanstvenog skupa položili su cvijeće na grob prof. dr. Jaroslava Šidaka

